

Czy bankowość islamska jest lepsza od zachodniej?

8 maja 2025

W świecie finansów, gdzie odsetki i długi niemalże stanowią nieodłączne elementy codziennej działalności, bankowość islamska jawi się jako odmienna, a zarazem fascynująca alternatywa. Opierając się na zasadach szariatu, czyli islamskiego prawa religijnego, wyznacza nowe standardy etycznego i zrównoważonego podejścia do finansów. Czy to tylko moda, czy głęboka zmiana w myśleniu o pieniądzu i ryzyku?

Fundamentalna różnica

Przede wszystkim, fundamentem bankowości islamskiej jest zakaz odsetek, czyli *riba*. To punkt zwrotny, ponieważ odrzuca tradycyjne mechanizmy, w których zysk czerpie się z kapitału, bez ryzyka wpadnięcia w pułapkę kredytową. Zamiast tego, banki islamskie promują wspólne dzielenie się zyskiem i stratą, co wprowadza element partnerstwa – *Mudaraba* czy *Musharaka* – i wymaga od obu stron transparentności oraz uczciwości. Takie podejście nie tylko sprzyja sprawiedliwości społecznej, ale i buduje zaufanie, które w globalnej gospodarce coraz bardziej

się kurczy.

Instrumenty finansowe, takie jak Murabaha czy Sukuk, pokazują, że można realizować inwestycje i finansować działalność bez konieczności sięgania po odsetki. W zamian banki oferują produkty oparte na aktywach, leasingu czy udziałach w zyskach, co czyni cały system bardziej stabilnym i odpornym na kryzysy. W dobie, gdy instytucje finansowe często są oskarżane o spekulacje i ryzykowne inwestycje przypominające hazard, bankowość islamska jawi się jako system bardziej uczciwy i zgodny z etyką.

W uproszczeniu – bankowość islamska zarabia na partycypowaniu w inwestycjach. Przykładowo, gdy przedsiębiorca potrzebuje funduszy na rozwój firmy, bank pożycza mu pieniądze bez odsetek, lecz w zamian bierze udział w jego zyskach do momentu spłaty zobowiązania. Na przykład, gdy pożyczkobiorca zarobi miesięcznie na czysto 10 000 zł, 9000 zł (90%) pozostaje u niego, a 1000 zł (10%) trafia do banku na spłatę pożyczki. Kiedy pożyczka zostaje spłacona, bank przez uzgodniony okres lub do ustalonej kwoty zarobku czerpie dodatkowe zyski z inwestycji. W przypadku niespodziewanych trudności ze spłatą, wynikającą np. ze zdarzeń losowych, klient najpierw próbuje rozwiązać problem z bankiem, prosząc o odroczenie spłaty lub renegocjację rat, a dopiero w ostateczności, gdy klient uporczywie odmawia spłaty, pojawiają się kary umowne i rozstrzygnięcia sądowe.

Dla porównania – tradycyjna bankowość zachodnia opiera się na lichwie, czyli czerpaniu zysku z odsetek od pożyczek, przy zmiennym (i niepewnym) oprocentowaniu dla oszczędzających. Oprocentowania kredytów są zwykle wyższe od lokat, a cały system oparty jest na długu i odsetkach. Banki zachodnie oferują kredyty każdemu chętnemu, przenosząc ryzyko kredytowe głównie na klienta. Mają wsparcie systemu sądowo-komorniczego, a wyjście ze spirali kredytowej nieraz wymaga ogłoszenia upadłości konsumenckiej.

Czy bankowość islamska jest tylko dla muzułmanów?

Bankowość islamska nie jest zastrzeżona wyłącznie dla wyznawców Mahometa i mogą z jej usług korzystać także nie-muzułmanie. Choć system ten opiera się na zasadach szariatu, jest on dostępny dla każdego, kto chce skorzystać z jego produktów i rozwiązań finansowych. W wielu krajach banki islamskie obsługują zarówno muzułmanów, jak i wyznawców innych religii. Ich głównym celem jest oferowanie transparentnych, zgodnych z prawem islamskim usług, które mogą być atrakcyjne również dla klientów poszukujących alternatywy wobec tradycyjnych instytucji finansowych.

Według nauk islamu oszukiwanie innych, niezależnie od wyznania, jest sprzeczne z zasadami etyki i moralności zawartymi w „Koranie”. „Koran” wyraźnie potępia oszustwo, kłamstwo i nieuczciwość. Muzułmanin, w tym również bankier, ma obowiązek postępować uczciwie wobec wszystkich ludzi, niezależnie od ich wyznania czy przekonań.

Łopatologicznie

Bankowość zachodnia: weź kredyt na procent i go spłać, bo jak nie, to komornik wszystko ci zabierze, np. licytując mieszkanie warte 100 000 zł za pół ceny, pozostawiając z długami. Klient jest wyzyskiwany przez bank.

Bankowość islamska: odnieśmy razem sukces i dzielmy się zyskami, rozwiązując wspólnie problemy, a potem kontynuujemy współpracę. Klient jest partnerem banku.

Perspektywy rozwoju

Z punktu widzenia globalnego rynku, bankowość islamska szybko się rozwija – jej aktywa przekroczyły już 3 biliony dolarów.

To świadczy o rosnącym zainteresowaniu nie tylko w krajach muzułmańskich, lecz także w Europie i Azji, gdzie coraz więcej instytucji poszukuje alternatyw wobec tradycyjnych modeli finansowania. Wielka Brytania, będąca największym rynkiem islamskim poza światem muzułmańskim, pokazuje, że potrzeba etycznych i zrównoważonych rozwiązań ma charakter globalny.

Choć bankowość islamska może jawić się nam jak bajka, stoi przed nią wiele wyzwań. Brak jednolitej interpretacji zasad szariatu sprawia, że w różnych krajach funkcjonuje ona na różne sposoby. Napotyka dodatkowo na bariery regulacyjne i proceduralne związane z integracją z międzynarodowym systemem finansowym. Mimo to, rosnące zainteresowanie zrównoważonym finansowaniem i inwestycjami etycznymi wskazuje, że ten system ma potencjał, by wykraczać poza ramy religijne i stać się realnym elementem globalnego pejzażu finansowego.

Podsumowanie

Bankowość islamska to nie tylko odrzucenie odsetek, ale także głęboka filozofia odpowiedzialności, uczciwości i wspólnego dzielenia się ryzykiem. W dobie kryzysów, które obnażają słabości tradycyjnych modeli, może to być głos rozsądku i etycznej alternatywy dla globalnego systemu finansowego.

Autorstwo: Maurycy Hawranek

Ilustracja: [nattanan23](#) (CC0)

Źródło: WolneMedia.net